

صلاة عيد الفطر

ละหมาดอีดิลฟิตรี

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه أجمعين
وبعد :

หลักการว่าด้วยการละหมาดอีดิลฟิตรีนั้น มัชฮับฮาฟิอีและมาลิกีถือเป็นผู้ตั้งมุกกะดะห์ (สมควรกระทำอย่างยิ่ง) ส่วนมัชฮับฮานาฟี เห็นว่าเป็นการวาญิบ (จำเป็นต้องกระทำ) และมัชฮับมาลิกี เห็นว่าเป็นการวาญิบกิฟายี (จำเป็นโดยรวม)

เหตุผลที่ว่าด้วยการละหมาดอีดิลฟิตรีเป็นการที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะเป็นละหมาดที่ท่านนบีปฏิบัติเป็นประจำ ไม่เคยละทิ้งเลยแม้แต่สักครั้งเดียว และที่ไม่ถือเป็นวาญิบนั้น เพราะมีหลักฐานจากหะดีษของอะฮฺรอบีย์ที่ว่า “ **อัลเลาะห์ไม่ทรงกำหนดการละหมาดที่จำเป็นนอกจากห้าเวลาเท่านั้น** ” การละหมาดอีดิลฟิตรีไม่เป็นหนึ่งในห้าจึงไม่ถือเป็นวาญิบ แต่เมื่อท่านนบีปฏิบัติเป็นนิจก็ตกเป็นละหมาดที่ควรปฏิบัติอย่างยิ่งเท่านั้น (ผู้ตั้งมุกกะดะห์)

เวลาละหมาดอีดิ

เข้าเวลาละหมาดอีดิ ตั้งแต่ดวงอาทิตย์ขึ้นของวันอีดิ (วันที่ 1 เชาวาล) **หมดเวลา** เมื่อดวงอาทิตย์คล้อยหรือเข้าเวลาละหมาดซุฮฺร์ สำหรับเวลาที่ดียิ่งคือ เมื่อดวงอาทิตย์สูงเท่าข้ามหอกตามสายตาทิมอง เพราะเป็นเวลาที่ท่านนบีปฏิบัติ

นักวิชาการเสนอแนะว่า ละหมาดอีดิลฟิตรีนั้น ควรละหมาดให้ช้าเล็กน้อย เพื่อให้พี่น้องมุสลิมได้แจกจ่ายชะกาตฟิตรีและทานอาหารเข้าก่อน ส่วนละหมาดอีดิอฎฺฮา ควรละหมาดให้เร็วกว่าละหมาดอีดิลฟิตรี เพราะให้เวลากับผู้ที่จะไปเชือดสัตว์เพื่อทำกุรบาน

วิธีละหมาดอีดิ

การละหมาดอีดิมีสองรอกอะห์ดังฮุมรฺ อิบnulคอตตอบ รอฎียัลลอฮุอันฮุกล่าววว่า

صَلَاةُ الْعِيدِ وَالْأَضْحَى رَكْعَتَانِ رَكْعَتَانِ تَمَامٌ غَيْرُ قَصْرٍ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكُمْ وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَى .

“ การละหมาดอีดี (ฟิตรี) และอฎุฮา สองรอกอะห์ สองรอกอะห์ อย่างสมบูรณ์โดยไม่ได้ย่อ ตามคำสอนของนบีของพวกท่าน และผู้ป้ายเท็จนั้น ย่อมขาดทุน ”

มีหะดีษจากอะบีสะอีด รายงานการเดินทางของท่านนบี ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัมไปละหมาดอีดีความว่า

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى إِلَى الْمُصَلَّى فَأَوَّلُ شَيْءٍ يَبْدَأُ بِهِ الصَّلَاةُ .

“ ท่านศาสนทูตแห่งอัลเลาะห์ ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม นั้น ท่านออกไปวันอีดีฟิตรีและอฎุฮา ยังสถานที่ละหมาด สิ่งแรกที่ท่านปฏิบัติคือ การละหมาด (อีดี) ”

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ الْعِيدِ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلَهُمَا وَلَا بَعْدَهُمَا . " سنن أبي داود

“ หะดีษจากอิบนุอับบาสรายงานว่ ท่านนบี ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม นั้น ท่านออกไปในวันอีดี ท่านได้ละหมาดอีดีสองรอกอะห์ โดยท่านมิได้ละหมาดก่อนและหลังละหมาดอีดีใด ๆ ” สุนันอะบีดาอูด

وَعَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِيدَيْنِ غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ بِغَيْرِ آذَانٍ وَلَا إِقَامَةٍ . رواه مسلم

“ และจากญาบิร รอฎิยัลลอฮุอันฮุ กล่าวว่า ฉันนั้นละหมาดอีดีทั้งสองพร้อมกับท่านศาสนทูตแห่งอัลเลาะห์ ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ไม่ใช่เพียงครั้งหรือสองครั้ง (แต่ได้ละหมาดหลายครั้ง) โดยไม่มีการอาซานและอิกอมะห์ ” บันทีกโดยมุสลิม

จากหะดีษดังกล่าวเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่า การละหมาดอีดีนั้นมีสองรอกอะห์ และไม่มีละหมาดสุนัตก่อนและหลังละหมาดอีดี ดังกล่าวนั้นถ้าละหมาด ณ สถานที่โล่งมิใช่ในมัสยิด หากละหมาดในมัสยิด ก็มีสุนัตให้ละหมาดตะฮียะห์ตุลมัสยิดสองรอกอะห์ตามปกติ

การละหมาดอีดีไม่มีการอาซานและอิกอมะห์ เพราะไม่ปรากฏหลักฐานจากท่านนบีและเหล่าสาวกว่า มีการอาซานหรืออิกอมะห์ในการละหมาดอีดี แต่สมควรให้ใช้การเรียกละหมาดด้วยคำว่า “ อัลศอลาตุลญามิอะห์ ” แทน

การละหมาดอีตมีสุนัตให้ละหมาดเป็นคณะหมายถึงละหมาดรวมกัน แต่ก็สามารถละหมาดได้เพียงคนเดียว หากขาดละหมาดอีตรวมกัน ก็ให้มีการละหมาดกอฏอ (ชดใช้) เป็นส่วนตัวและไม่ต้องมีการอ่านคุตบะห์หลังละหมาด

วิธีการละหมาดอีตให้ปฏิบัติดังนี้

- ตักบิรตูล์เอียะห์รอม พร้อมกับเหนียตว่า “ ข้าพเจ้าตั้งใจละหมาดสุนัตอีติลฟิตรี สองรอกอะห์ ตามอิหม่าม (หากเป็นมะมูม) เพื่ออัลเลาะห์ตะอาลา ”
- อ่านดุอาอูอิฟติตাহ์
- กล่าวตักบิร 7 ครั้งในรอกอะห์ที่หนึ่ง พร้อมกับยกมือเสมอไหล่ เหมือนตักบิรตูล์เอียะห์รอม
- ช่วงระหว่างตักบิรทั้ง 7 ครั้ง สุนัตให้กล่าวตัสเบียะห์ 6 ครั้งว่า “ ซุบฮานัลลอฮ์ วัลฮัมดุลิลลาห์ วะลาอิลาฮาอิลลัลลอฮุ วัลลอฮุอักบัร ”
- จากนั้นให้อิหม่ามอ่านฟาติฮะห์อย่างดัง โดยเริ่มแต่บิสมิลลาห์ ส่วนมะมูมให้นั่งฟัง ครั้นเมื่ออิหม่ามอ่านฟาติฮะห์เสร็จ ให้รับอามีน แล้วให้มะมูมอ่านฟาติฮะห์ค่อย ๆ
- ต่อจากนั้นสุนัตให้อิหม่ามอ่านซูเราะห์ก็อฟหรืออัลอะอฺลา (มะมูมไม่ต้องอ่าน)
- ก้มลงรุกูอ์และสุญูดตามปกติ แล้วขึ้นยืนตรงเพื่อสูรอรอกอะห์ที่สอง
- เมื่อขึ้นยืนตรงให้กล่าวตักบิร 5 ครั้งระหว่างตักบิรให้กล่าวตัสเบียะห์ดังกล่าว 4 ครั้ง
- จากนั้นอิหม่ามก็อ่านฟาติฮะห์ ส่วนมะมูมก็นั่งฟัง เมื่ออิหม่ามอ่านฟาติฮะห์จบ มะมูมกล่าวอามีนและอ่านฟาติฮะห์
- อิหม่ามอ่านซูเราะห์ อัลกอมัร หรือ อัลฆอชียะห์ (มะมูมไม่ต้องอ่าน)
- จบแล้วลงรุกูอ์ สุญูด อ่านอัตตะฮียา และให้สลาม เป็นอันเสร็จพิธี

คุตบะห์ละหมาดอีต

ปกติการละหมาดญุมอะห์ ต้องมีการอ่านคุตบะห์สองคุตบะห์ก่อนการละหมาด แต่สำหรับละหมาดอีต มีสุนัตให้อ่านคุตบะห์สองคุตบะห์หลังละหมาดอีต หลักฐานกรณีนี้คือ หะดีษในบันทึกของมุสลิมดังนี้

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : شَهِدْتُ صَلَاةَ الْفِطْرِ مَعَ نَبِيِّ اللَّهِ وَلِيِّ بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ فَكُلُّهُمْ يُصَلِّيُهَا قَبْلَ الْخُطْبَةِ . رواه مسلم

“ จากอิบนุอับบาส รอฎียัลลอฮุอันฮูมา กล่าวว่า ฉันมีโอกาสร่วมละหมาดอีติลฟิตรีกับท่านนบีของอัลเลาะห์ ท่านอะบีบักร์ ท่านอุมัร และท่านอุสมาน ทั้งหมดล้วนละหมาดอีตก่อนคุตบะห์ ” บันทึกโดยมุสลิม

หลักการและวิธีการแสดงคุตบะห์อีตพอสรุปได้ดังนี้

- คุตบะห์ทั้งสองของอีตต้องอยู่หลังละหมาดอีตและติดต่อกับละหมาดอีต ถ้าหากอ่านก่อนละหมาดอีต จะไม่นับคุตบะห์นั้น

- คุตบะห์อี๊ดมีองค์ประกอบ (รุกุ่น) และมารยาทต่าง ๆ เช่นเดียวกับคุตบะห์ญุมอะห์

- สุนัตให้เริ่มคุตบะห์ทีหนึ่งด้วยการกล่าวตักบิร 9 ครั้ง และเริ่มคุตบะห์ที่สองด้วยการกล่าวตักบิร 7 ครั้ง

- เนื้อหาของคุตบะห์ควรมีเนื้อหาที่ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ ที่สำคัญควรมีกล่าวถึงวันอี๊ดและชะกาตฟิตเราะห์ในอี๊ดิลฟิตรี ส่วนในอี๊ดอฎฮาควรมีการกล่าวถึงการเชือดสัตว์เป็นพลี (กุรบาน)

การฟังคุตบะห์อี๊ด

คุตบะห์เป็นสิ่งสุนัต (ควรกระทำ) ดังนั้น การฟังก็เป็นการสุนัตเช่นกัน การไม่ฟังคุตบะห์ไม่ทำให้เสียการละหมาดอี๊ด มีรายงานในเรื่องนี้ จากอับดุลเลาะห์ บิน อัลสอาบิ กล่าวว่

شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِيدَ فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ قَالَ :
إِنَّا نَخْطُبُ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَجْلِسَ لِلْخُطْبَةِ فَلْيَجْلِسْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَذْهَبَ فَلْيَذْهَبْ .

“ ฉันเคยร่วมวันอี๊ดกับท่านศาสนทูตแห่งอัลเลาะห์ ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม เมื่อท่านละหมาดเสร็จ ท่านกล่าวว่า ” “ ฉันจะแสดงคุตบะห์ ผู้ใดประสงค์จะนั่งอยู่ก็จงนั่ง และผู้ใดรักที่จะกลับไป ก็จงกลับไปได้ ”

แต่โดยมารยาทสังคมและมารยาทอิสลามแล้ว สมควรที่จะรับฟังเมื่อคอยได้ อ่านคุตบะห์ เพราะนอกจากจะได้รับความรู้จากสาระและเนื้อหาในคุตบะห์แล้ว ยังเป็นการให้เกียรติคนอื่นและได้ผลบุญในการรับฟังด้วย

ท่านอิหม่ามนะวะวีได้กล่าวในหนังสือของท่านชื่อ “ มัจมูอ ” โดยอ้างคำของท่านอิหม่ามซาฟิอีกความว่า “ การฟังคุตบะห์เป็นสิ่งประเสริฐ หากไม่ฟังถือว่ามักรูห์ ” และอิหม่ามซาฟิได้กล่าวอีกว่า “ การพูดจาขณะอิหม่ามอ่านคุตบะห์ถือว่ามักรูห์ ”

สถานที่ละหมาดอี๊ด

การละหมาดอี๊ด ให้ละหมาดได้ทั้งในมัสยิดและที่สนามหรือที่โล่ง ที่สำคัญสถานที่ใดก็ตามที่สามารถรองรับผู้ละหมาดได้หมดในคราวเดียว ก็นับว่าสมควรละหมาด ณ ที่นั้น ไม่ว่าจะเป็นในมัสยิดหรือที่โล่งก็ตาม

ส่วนสถานที่ที่ดีที่สุดคือ ในมัสยิดฮารอมนครมักกะห์และในมัสยิดนบีนครมดีนะห์ สำหรับมัสยิดทั่วไปถ้าหากกว้างขวางและรองรับผู้ละหมาดได้หมดทั้งหญิงและชาย ก็สมควรจะละหมาดที่มัสยิด เพราะการละหมาดที่มัสยิดมุสลิมจะได้ทำอิบาดะห์อย่างอื่นได้ในมัสยิด เช่น การละหมาดตะฮียะตุลมัสยิดและเอียะอติกาฟ เป็นต้น ซึ่ง ณ ที่อื่นไม่อาจทำอิบาดะห์ประเภทนี้ได้

وَحُكِيَ عَنِ الشَّافِعِيِّ: إِنْ كَانَ مَسْجِدُ الْبَلَدِ وَاسِعًا، فَالصَّلَاةُ فِيهِ أَوْلَى لِشَرَفِ الْبُقْعَةِ.

“และมีรายงานจากท่านอิหม่ามชาฟีอิว่า หากมัสยิดของเมืองกว้างขวาง การละหมาดในมัสยิดย่อมดีกว่า เพราะเป็นสถานที่ที่ประเสริฐ”

และที่มีรายงานว่าท่านนบี ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ละหมาดฮัตตีในที่โล่งนั้น ก็เพราะมัสยิดนบีในยุคนั้นคับแคบไม่สามารถรองรับมุสลิมทั้งชายและหญิงจำนวนมากที่จะละหมาดฮัตตีได้ ท่านจึงต้องไปละหมาดในที่โล่งใกล้ ๆ กับมัสยิด เมื่อมัสยิดนบีได้ขยายในยุคต่อมาอย่างกว้างขวาง การละหมาดฮัตตีก็ได้กระทำในมัสยิดจนปัจจุบัน ทั้งในมหานครมักกะห์ก็มีการละหมาดฮัตตีในมัสยิดฮารอมและมัสยิดอื่น ๆ รวมทั้งนครมดีนะห์ก็มีการละหมาดฮัตตีในมัสยิดนบีและในมัสยิดอื่น ๆ เช่นกัน

การออกไปสถานที่ละหมาดฮัตตีสำหรับสตรีมุสลิม

วันฮัตตี เป็นวันสำคัญของมุสลิมทุกคนไม่ว่าชายหรือหญิง ดังนั้นการออกไปมัสยิดหรือสถานที่ละหมาดฮัตตีเป็นกิจกรรมที่สตรีมุสลิมควรกระทำดุจผู้ชาย ในสมัยท่านนบี ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม และสมัยสาวกต่อมาบรรดาผู้หญิงก็ออกไปละหมาด หรือร่วม ณ สถานที่ละหมาดทั้งสิ้น มีหลักฐานยืนยันการร่วมวันฮัตตีของผู้หญิงดังนี้

فَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ : أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُخْرَجَهُنَّ فِي الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى الْعَوَاتِقَ وَالْحَيْضَ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ فَأَمَّا الْحَيْضُ فَيَعْتَزِلْنَ الصَّلَاةَ وَيَشْهَدْنَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ . رواه البخاري ومسلم .

“ จากอุ้มมิมะฎียะห์ อัลดันศอรียะห์ รอฎียัลลอฮุอันฮา กล่าวว่า ศาสนทูตแห่งอัลเลาะห์ ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม มีบัญชาให้พวกเราเหล่าผู้หญิงทั้งสาวแรก รุ่ง สาวที่มีรอบเดือน และผู้หญิงที่อยู่แต่ในบ้าน (ไม่ค่อยไปนอกบ้าน) ให้ออกไปในวันฮัตตี ฟิตรีและฮัตตีอฎฐา สำหรับหญิงที่มีรอบเดือนให้อยู่นอกมัสยิด (นอกสถานที่ละหมาด) และให้พวกเธอร่วมในความดีและการเผยแพร่ของมุสลิมได้ ” บันทึกโดยบุคอรี และมุสลิม

และอีกหะดีษหนึ่งท่านอับดุลเลาะห์อิบนุอับบาสรอฎียัลลอฮุอันฮุม่า กล่าวว่า

خَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحَى، فَصَلَّى، ثُمَّ خَطَبَ، ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ فَوَعَّظَهُنَّ وَذَكَرَهُنَّ، وَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ . [البخاري].

“ ฉันออกไปพร้อมกับท่านนบี ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ในวันฮัตตี ฟิตรีและฮัตตีอฎฐา ท่าน (นบี) ได้ละหมาด จากนั้นท่านก็แสดงคุตบะห์ ต่อมาท่านได้ไปยังเหล่าสตรี ท่านได้ให้คำสอนและตักเตือนพวกเธอ และแนะนำให้พวกเธอเหล่านั้นทำการศอดะเกาะห์ (บริจาคทาน) ” บันทึกโดยบุคอรี

จากหลักฐานดังกล่าว ยืนยันชัดเจนว่า ในวันฮัตตีนั้นบรรดาสุภาพสตรีสมควรจะออกไปยังมัสยิดหรือสถานที่ละหมาดฮัตตีเพื่อร่วมและหมาดฮัตตีและฟังคุตบะห์ สำหรับผู้ที่มีรอบ

เดือนก็สมควรออกไปด้วยเหมือนกัน เพียงแต่อย่าเข้ามัสยิดหรือทำการละหมาด แต่ให้พวกเธออยู่นอกมัสยิดเพื่อรับฟังสาระจากบทคุตบะห์

ข้อที่ต้องพึงระวังก็คือ บรรดาสตรีที่จะเดินทางไปยังมัสยิดนั้น ต้องแต่งตัวสุภาพแบบอิสลามคือคลุมฮิญาบ ไม่สวมใส่อาภรณ์วิจิตร และไม่ให้กลิ่นหอมจนหอมฟุ้ง

وصلی اللہ علی سیدنا محمد وعلی آلہ وصحبہ وسلم
والحمد لله رب العالمین

